

Montcabrer

Santa Maria d'Oló

Ubicació

Comarca: Moianès
Lloc/Adreça: Sector nord-est del terme municipal
Emplaçament Carretera BP-4313, al km. 15,1 camí direcció sud-est
Alçada: 692

Coordenades:

Latitud: 41.89687
Longitud: 2.0946
UTM Est (X): 424896
UTM Nord (Y): 4638722

Classificació

Número de fitxa 08258-336
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Conjunt arquitectònic
Segle XIV-XX
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Número inventari Sí: IPA 17173
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Residencial
Titularitat Privada
Titular: 08258A010000060000AZ
Autoria de la fitxa Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa: dj., 18/06/2020 - 02:00

Descripció

Masia d'origen medieval emplaçada a l'altiplà per on passava l'antic camí ral de Vic i l'actual carretera C-59. El conjunt consta, d'una banda, de l'antiga masia, adossada a una construcció anomenada Cabanya (un corral amb pallissa), i de l'altra, més a llevant, d'una antiga torre adossada a un habitatge construït el 1913, mentre que al sud-oest s'estenen les naus d'una granja moderna. Els elements més antics són la masia i la torre. L'any 1913 l'aleshores propietari Josep Bofill va fer construir la casa nova, la Cabanya i va portar a terme una remodelació de conjunt que afectà també la masia.

Hom suposa que l'antiga masia és l'edificació adossada a la Cabanya. És de dimensions modestes i consta de planta baixa més un pis superior. L'entrada probablement era al costat de llevant, com ara, però amb la remodelació feta a principis de segle XX s'hi va construir un nou portal i també una finestra d'arc apuntat a la part posterior, totes aquestes obertures emmarcades amb maó. També es va modificar la teulada, fent-la d'un sol vessant per tal que convergís amb l'edifici de la Cabanya. A la part nord tenia el femer. Tanmateix, val a dir que com a masia és una construcció força atípica, perquè no s'hi veu el portal originari i el seu interior té una distribució més pròpia d'un cobert. Per això no es pot descartar que la masia originària fos en un altre ubicació, adossada a la torre, i que amb les obres de principis de segle XX fos destruïda.

La torre és una construcció gairebé quadrada, molt sòlida i de cinc pisos. Els murs són fets amb un aparell desigual, en alguns trams amb carreus més o menys escairats i en d'altres més irregulars. A la cara principal (al nord-est) conserva una petita porta i una finestra amb una llinda decorada amb arc conopial. La resta de finestres són modernes, excepte les superiors que es troben als costats est i oest. La segona planta és coberta amb volta de pedra; la resta amb embigat o bé amb plaques de guix. Un fet curiós és que s'ignora com es feia l'accés vertical, ja que no s'ha conservat cap escala i la volta de la segona planta només té un petit forat per on amb prou feines hi passa una persona. Quan el 1913 es construï la casa adossada les plantes superiors de la torre van quedar integrades en el nou habitatge. Una de les cambres de la torre és l'anomenada habitació del bisbe, i conserva un sostre amb plaques de guix decorades amb relleus que tal vegada es podrien datar entorn del segle XVII. Antigament, a les dues plantes superiors hi havia un colomar. La datació d'aquesta torre es podria situar als segles XV-XVII, tot i que no es pot descartar que sigui del XIV. L'habitatge construït el 1913 és una edificació d'estil fabril característica de principis de segle XX, amb finestres distribuïdes regularment i emmarcades amb maó. Consta de dues plantes i queda perfectament alineat amb la torre, que s'integra a l'angle nord de la construcció. La façana principal, encarada a llevant, s'estructura en base a tres eixos d'obertures. A la part posterior té una terrassa. L'interior ha estat rehabilitat amb bon criteri, conservant les característiques originàries de la casa.

Finalment, la construcció anomenada Cabanya és també una obra sòlida i de qualitat. És de planta rectangular i consta de dos pisos. Al de baix hi havia un corral de xais, mentre que la part superior era pallissa. En la façana de migdia es conserven tres obertures amb arc. Per la central, més gran, s'hi feia entrar la palla.

Observacions:

Inclusa al Catàleg de masies i cases rurals en sòl no urbanitzable de Santa Maria d'Oló amb el num. 68 (Pla Especial Urbanístic 2011)

Inscripció en una pedra a la façana principal del nou habitatge: ANY 1913

Informació facilitada per Josep Pou i Josep Canamasas Güell

L'actual propietari, Josep Pou, va ampliar la granja que ja hi havia i en els darrers anys hi ha instal·lat una gran explotació porcina; també ha assumit la gestió de les terres de Rocafort, de la Torre de Vilanova i de la Rovirassa.

Història

Aquest mas és d'origen medieval i les primeres notícies que en coneixem són del segle XIV, tot i que el mas ja devia existir de molt abans. El 1376 surt esmentat Macià de Montcabrer en una reunió dels caps de casa

de la parròquia de Sant Feliu de Terrassola. Cal suposar que era l'hereu en aquest moment. Poc després, el 1394, el mateix Macià de Montcabrer figura en un llistat de persones que van assistir a una reunió de veïns per tractar de la redempció del terme d'Oló. En el fogatge de 1515 hi consta "la casa de Montcabrer", i en el de 1553 Jaume Moncabrer. La família dels Montcabrer va estar especialment vinculada als enfrontaments per la redempció del domini senyorial del terme d'Oló. El 1438 i el 1440 es parla de Bernat de Montcabré. Però qui va tenir un protagonisme més destacat fou sens dubte Antic de Montcabré, amo d'aquest mas que el 1598 era procurador o síndic del terme. Va ser ell qui va impulsar les gestions davant del rei Felip III, el qual el 1599 va acabar firmant el document proposat pels olonecs que concedia la desitjada redempció del terme d'Oló sobre els drets senyorials que hi exercia el monestir de l'Estany. La redempció es considera efectiva el 1606, quan es va acabar el darrer pagament. Des d'aleshores el poble d'Oló va incorporar-se definitivament a la Corona i va obtenir els privilegis de ser un carrer de Barcelona (PLADEVALL, 1991: 66).

Pel que fa a la torre, no en coneixem dades documentals que ens puguin donar pistes sobre la seva cronologia. Alguns l'han situat al segle XIV. Però per la seva tipologia constructiva, i especialment per l'arc conopial, ens inclinem més aviat a situar-la entre els segles XV i XVII. Són uns anys en què va estar molt actiu el bandolerisme, i recordem que la masia es troba a la vora del camí ral.

Està clar que els Montcabrer eren una família important, i sobta el fet que no s'ampliés la masia als segles XVII i XVIII, som sol ser habitual. Això també ens fa pensar, com a hipòtesi, que tal vegada el cos principal era adossat a la torre, i a principis de segle XX fou destruït. Un argument a favor d'això és que l'habitació del bisbe que hi ha a la torre podria datar-se entorn del segle XVII, i té una porta que dona a l'interior de la casa actual. Per tant, és raonable pensar que aquesta habitació no estava isolada a la torre, sinó envoltada d'altres cambres residencials que donaven una certa categoria a la masia. S'entén que el bisbe devia utilitzar aquesta habitació quan es desplaçava per les terres d'aquesta zona, un fet més que demostra la importància de Montcabrer.

No sabem exactament quan la família Montcabrer va quedar desvinculada del mas, però aquest va acabar sent una masoveria de Rocafort, que era el mas més important de la zona. Així era almenys a principis del segle XX. Entorn de 1913 la propietat passà a mans de Josep Bofill, dentista de Barcelona que també tenia altres masos en aquest sector i que estava casat amb una neboda de Ramon de Rocafort. En aquest moment es van portar a terme les importants obres i reformes que ja hem descrit: construcció del nou habitatge i del cobert de la Cabanya. Per una d'aquestes obres es va agafar pedra de l'antiga església romànica de Sant Martí de Puig-Ermengol. L'any 1932 es va construir la font de Montcabrer vora la riera, però ja no es conserva. El 1950 Bofill va vendre Rocafort, el Molí de Rocafort, Montcabré i la Sala a Manel Font, casat amb Roser Gorina; és a dir, un gendre de Joan Gorina, un ric fabricant de Sabadell que havia comprat Rocabrera i s'hi havia fet construir un castell.

El 1968 va morir Manel Font i va deixar la propietat a la seva muller, Roser Gorina, sembla que per desconfiança amb el seu hereu. Però la dona va nomenar administrador el fill (Joaquim Font Gorina), el qual va portar un elevat tren de vida i finalment va arruïnar el patrimoni, que va ser embargat. Abans, però, va vendre Montcabrer a Josep Pou, un agricultor de Vic. Feia molt de temps que de Montcabrer se'n feia càrrec un masover.

Bibliografia

GÜELL SABATA, Àngela (1988). "Santa Maria d'Oló", Història del Bages, Manresa, Parcir Edicions Selectes, p. 471.

PLADEVALL, Antoni; FERRER, Llorenç i altres (1991). "Oló a l'època medieval", "Època moderna i contemporània", Oló, un poble, una història. Associació Castell d'Oló, Santa Maria d'Oló, p. 64, 66, 71, 107, 113, 114.

SOLÀ BACH, Sebastià (2011). Pla Especial Urbanístic del Catàleg de masies i cases rurals en sòl no urbanitzable. Municipi de Santa Maria d'Oló, fitxa núm. 68.

